

Buske eller träd – var går gränsen?

Buskar och träd har alltid varit självklara inslag i vår utemiljö. Ibland hör de till det lilla barnets första ord. Föräldrar pekar på lekplatsens höga kanadapoppel och snöbärsbuskaget under och säger "Titta, ett träd! Och titta där, en buske!" Men den som arbetar med trädinventeringar vet att det inte alltid är en barnlek att definiera skillnaden mellan träd och buskar. Vad kallar vi den fyra meter höga uppstammade syrenen, som skänker skugga till sittplatsen på bostadsgården och dessutom fungerar som klätterträd? Eller den drygt meterhöga körsbärskornellen som står mitt i en buskplantering? Syren är ju en typisk buske och körsbärskornell är väl ett träd – eller? Med andra ord: var går gränsen mellan buske och träd?

Gustav Nässlander
vd Trädkontoret

Ingela Carlgren
landskapsingenjör
Trädkontoret

Det är inte alla buskar och träd som är svåra att klassificera. De flesta skulle nog hålla med om att björk och ek är exempel på träd, medan brudspirea och måbär är buskar. Men vissa arter är mindre självklara; ginnalalönn, hassel, hägg och idegran är några av dem. En tuja räknar nog de flesta som buske. Men *Thuja occidentalis* 'Brabant' som ofta används i klippta häckar kan bli 10 meter hög, för att inte tala om jättetujan, *Thuja plicata*, som kan bli upp mot 30 meter som friväxande. I dessa fall rör det sig om buskar som har blivit så stora att de snarare ser ut som träd. Å andra sidan finns det ganska självklara trädarter som får funktionen av buskar genom regelbunden klippning. Ett exempel är bok, som är ett av våra ädel-lövträd och samtidigt en av våra vanligare häckväxter. Det är väldigt osannolikt att någon skulle räkna en klippt bokhäck som ett trädbestånd. Här är det växtsättet och höjden som är avgörande. Arttillhörighet verkar med andra ord vara ett osäkert sätt att avgöra om det rör sig om träd eller buskar.

Vad säger litteraturen?

En faktasökning ger ganska samstämmiga svar kring definitionen av träd och buskar: ett träd har oftast en tydlig upprättväxande stam som bär upp en krona,

medan en buske har flera stammar och grenar sig nära marknivå. Träd är vanligtvis högre än buskar, även om det inte går att ge någon exakt höjdgräns, och lever i allmänhet längre. Det är lätt att komma på invändningar och undantag från dessa riktlinjer; många självklara träd är ju till exempel flerstammiga eller grenar sig nära marknivå. Mycket riktigt noteras i de flesta källor att gränsdragningen är svår och att det finns arter som kan räknas som både buske och träd.

Betydelse i praktiken

Någon kanske frågar sig vad det egentligen spelar för roll om man klassificerar en växt som det ena eller det andra, handlar det inte bara om semantik? Svaret är att det kan vara högst relevant att göra en särskiljning ur ett förvaltningsperspektiv. Skötselåtgärderna kan skilja sig åt mellan buskar och träd och leda till att olika tillsynsintervall blir lämpliga. Ett behov av marktäckning kan uppstå på den ljusa ytan under ett träd med hög stam. Träd behöver också uppbyggnadsbeskrivning under de första decennierna efter plantering, något som buskar inte är i behov av. Buskar kan, å andra sidan, kräva andra typer av beskärning. En trädkrona kan komma i konflikt med skyltar eller gatubelysning och behöva utrymmesbeskrivning, ett arbete som ofta måste göras från hög höjd. Det är vanligtvis inget problem som förekommer med buskar. Skötselbeskrivningar ska formuleras så att de går att tillämpa på de träd och buskar förvaltaren har – men växtmaterialet måste då klassificeras på rätt sätt. På en högre organisationsnivå kan det finnas särskilda rutiner eller budgetposter rörande olika typer av växtmaterial. I vissa fall kan det också vara olika personer som ansvarar för träd och för övrig utemiljö.

Det som sköts som ett träd är ett träd

Att avgöra vad som är buskar och träd är med andra ord en viktig fråga, men i praktiken inte alltid så lätt. Eftersom det inte finns någon entydig definition blir den subjektiva bedömningen avgörande: "det som uppfattas som ett träd klassificeras som ett träd". Med otydliga definitioner ökar sannolikheten att personer gör olika bedömningar. Därför är det en god idé att beställare och utförare enas om vilka riktlinjer som ska gälla i det aktuella uppdraget redan innan en större trädinventering startar. Ibland önskar beställaren trots allt att arten ska vara avgörande, medan det i andra fall är skötselaspekten som är det viktigaste. Ett sätt att låta förvaltningsperspektivet styra kan då vara att skifta synsätt till att "det som sköts som ett träd är ett träd". ●

Syrenen – buske eller träd?

Danskproducerad kvalitet
 - Konstruerad för lång livslängd

KAMPAGNEPRIS

Minimal brandrisk

HOAF Varmluftsbrennare

STENSALLE Rotorklippare

NESBO Ogräsbekämpning

NESBO

by GMR

Se återförsäljare på
www.nesbo.dk
www.gmr.dk